

Voorstel aan college en raad

Nummer:	02430000153420
Datum:	15 augustus 2023
Opsteller:	I.M. van der Graaff
Portefeuillehouder:	Wethouder W. Mazier
Onderwerp:	Meicirculaire 2023

Het college van B&W besluit:

De raad voor te stellen de effecten van de Meicirculaire middels een begrotingswijziging te verwerken in de begroting 2023 en de effecten voor de jaren 2024-2027 te verwerken in de nog op te stellen begroting 2024-2027.

Inleiding

Aanleiding

Op 31 mei 2023 (en een bijgestelde versie op 8 juni) is de meicirculaire gemeentefonds 2023 verschenen. Deze circulaire is gebaseerd op de Voorjaarsnota van het Rijk. De meicirculaire 2023 informeert de gemeenten over de omvang en de verdeling van de algemene uitkering, de integratie-uitkeringen en de decentralisatie-uitkeringen uit het gemeentefonds voor de jaren 2023 en verder. Daarnaast gaat de circulaire in op andere financiële onderwerpen die voor de gemeenten van belang zijn.

Ten opzichte van de decembercirculaire stijgt de algemene uitkering vanaf 2024. Hieruit worden allereerst de middelen gereserveerd voor de nieuwe of gewijzigde taken, de taakmutaties. Het blijft natuurlijk de algemene uitkering en de raad is vrij om te besluiten om de gelden al dan niet te besteden aan de nieuwe taken.

Loon- en prijscompensatie oftewel de nominale ontwikkeling

Via de Meicirculaire krijgt de gemeente loon- en prijscompensatie. Het bedrag wat hiervoor opgenomen is in de meicirculaire, wordt beschikbaar gehouden om de loon- en prijsstijging in de begroting 2024-2027 op te kunnen vangen. De ontwikkeling in de laatste jaren laat zien dat deze compensatie niet genoeg is om de loon- en prijsstijgingen in de begroting op te kunnen vangen. De inschatting voor de komende begrotingsopstelling is dat bijna het dubbele nodig is om indexatie en actualisatie van de begroting te kunnen doen.

Omvang van het gemeentefonds en de groei van het gemeentefonds, het accres

Bij de septembercirculaire 2022 is aanvullend eenmalig € 1 miljard voor gemeenten beschikbaar gesteld voor 2026, vooruitlopend op de nieuwe financieringssysteem. Om het ravijnjaar te dempen voor gemeenten. Dit bedrag komt vanaf 2027 structureel beschikbaar, dus wordt ook voor latere jaren aan het Gemeentefonds toegevoegd. De omvang van het Gemeentefonds daalt desondanks in 2026 echter fors (met € 3 miljard) ten opzichte van 2025. De VNG is in overleg met het kabinet hoe gemeenten hun meerjarenbegrotingen structureel sluitend kunnen maken in de jaren vanaf 2026. Daarbij wil het kabinet de afspraak over de koppeling van het Gemeentefonds aan de groei of daling van de rijksuitgaven, de trap op – trap af- afspraak verlaten en het accres (volume, loon- en prijsstijgingen) laten stijgen met een historisch gemiddelde van het groeipercentage van het BrutoBinnenlandsProduct. Over deze plannen en het 'ravijnjaar' zijn bij de afgelopen VNG ledenvergadering moties ingediend door Beesel en Leidschendam die vrijwel unaniem zijn aangenomen (waaronder met steun van gemeente Harderwijk).

Kosten van Jeugdzorg en de hervormingsagenda

De uitspraak van de Commissie van Wijzen betekende dat het Rijk aan de gemeenten jaarlijks € 1,8 miljard extra zou moeten betalen om de jeugdzorg te kunnen bekostigen. Het kabinet is echter van mening dat er bezuinigingen op de jeugdzorg behaald kunnen worden. Daarom is de hervormingsagenda in het leven geroepen. Het Rijk gaat maatregelen nemen evenals de gemeenten. Welke besparingen dat zijn, welke investeringen daarvoor op voorhand moeten worden gedaan en wat deze voorstellen uiteindelijk gaan opleveren moet nog blijken. Besparingen zijn ook niet meteen volgend jaar gerealiseerd.

Er wordt voorgesteld de extra middelen voor jeugdzorg en de maatregelen uit de hervormingsagenda financieel voorlopig budgettair neutraal te ramen. Het Rijk heeft de jaren 2024 en 2025 van de hervormingsagenda Jeugd verwerkt in de Meicirculaire 2023. De extra middelen voor de jeugdzorg in 2024 en 2025 worden voor jeugdzorg gereserveerd.

Er wordt nu nog geen bedrag opgenomen voor de investeringsmaatregelen. Tevens wordt er geen besparing op de kosten van de jeugdhulp ingeboekt. De korting uit het regeerakkoord wordt wel geneutraliseerd. De reden voor een behoudende verwerking op dit moment is dat er door EHZ al gestuurd wordt op maatregelen en kostenreductie. In de nieuwe nota sociaal domein EHZ, die in de afrondende fase is, wordt ook gestreefd naar besparingen. Het is nog onduidelijk hoe de investeringsmaatregelen uit de hervormingsagenda zich verhouden tot de reeds door EHZ in gang gezette en nog te nemen besparingsmaatregelen. De komende tijd wordt dat onderzocht. Er wordt afgewacht of er concrete en werkelijke besparingen optreden, pas dan worden die ingeboekt. Tot die tijd worden er geen extra besparingen opgenomen en de extra middelen uit het Gemeentefonds in een stelpost weggezet. In dat opzicht leidt deze circulaire nog niet tot concrete middelen of besparingen op jeugdzorg. Bij de Kadernota 2024-2027 is door het college aan de raad voorgesteld deze stelpost voor een gedeelte in te zetten. Hierover is ten tijde van deze advisering nog geen besluit genomen door de raad.

Kader

Financiële verhoudingswet, Gemeentewet en Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Beoogd effect

Het informeren van het bestuur over de belangrijkste uitkomsten van de Meicirculaire Gemeentefonds 2023 en de effecten hiervan op de begroting.

Argumenten

1. De informatie vanuit de meicirculaire geeft aanleiding zowel de huidige begroting (voor de jaarschijf 2023) te wijzigen als de meerjarige effecten mee te nemen in de nog op stellen begroting. De raad is het bevoegde orgaan de begroting op deze onderdelen te wijzigen.

Financiën

In onderstaande tabel wordt weergegeven wat de bijstelling van de algemene uitkering voor Harderwijk is op basis van de meicirculaire 2023 ten opzichte de decembercirculaire 2022 en het budgettaire effect hiervan op de (meerjaren)begroting. Daaronder wordt per onderdeel een toelichting gegeven. In de kadernota 2024-2027 is rekening gehouden met het netto-effect van de meicirculaire 2023.

Voor de specificaties en verdere analyse wordt verwezen naar de bijlage: 'Meicirculaire Gemeentefonds 2023 nader toegelicht'.

Tabel Effect Meicirculaire

bedragen x € 1.000

	Onderwerp	2023	2024	2025	2026	2027
	Meicirculaire 2023	95.840	102.239	102.842	94.159	93.714
	Decembercirculaire 2022	96.618	94.748	96.008	90.963	87.911
	Bruto effect Meicirculaire	-778	7.491	6.834	3.196	5.803
1	Taakmutaties (koppeling met beleidsterrein)	17	-38	-381	375	333
2	Stelpost loon- en prijsontwikkeling		-3.690	-3.675	-3.300	-3.166
3	Vervallen inkomstenstelpost hervormingsagenda jeugd		-2.629	-2.423		
3	Stelpost lagere lasten jeugdzorg; rekening en risico Rijk			1.254		
3	Stelpost jeugdzorg		-950	-985		
4	Stelpost financieringssysteem BCF					-194
	Netto-effect Meicirculaire	-761	184	624	271	2.776

(positief getal = voordelig; negatief getal = nadelig)

1. Taakmutaties (beschikbaar houden voor betreffende beleidsterreinen)

Onderstaand een overzicht van de taakmutaties. In de bijlage wordt een toelichting gegeven.

bedragen x € 1.000

Onderwerp	2023	2024	2025	2026	2027
Loon- en prijsontwikkeling jeugd, participatie	156	374	286	0	0
Flankerend beleid energiearmoede	113	0	0	0	0
Aanpak armoede en schulden	90	0	0	0	0
Integraal Zorgakkoord (Wmo abonnementstarief)	0	0	241	228	220

Onderwerp	2023	2024	2025	2026	2027
Herinvoering eigen bijdrage Wmo	0	0	0	-469	-452
Terugdraaien stelpost eigen bijdrage Wmo	0	0	200	203	203
Aframen stelpost Voogdij18+	-98	0	0	0	0
Wet nieuwe procedure vaststelling verkiezingsuitslag	9	10	10	9	9
Wet goed Verhuurderschap	20	6	6	6	6
Brede Impuls combinatiefuncties/buurtsportcoaches	-235	-235	-235	-235	-235
Bijstelling budget Armoede bestrijding kinderen	0	-9	-9	-9	-9
Maatschappelijke begeleiding	14	0	0	0	0
Bijstelling budget Jeugdhulp kinderen in een AZC	-19	-19	-19	-19	-19
Einde lening inburgeringsplichtig (ELIP)	6	0	0	0	0
Taal voor ontheemden Oekraïne	19	0	0	0	0
Mutatie uitkering Participatie	-92	-88	-99	-89	-55
Totaal taakmutaties	-17	38	381	-375	-333

2 Stelpost loon en prijsontwikkeling

Bij de meicirculaire worden we gecompenseerd voor de te verwachten loon- en prijsstijgingen. Het bedrag wat hiervoor opgenomen is in de meicirculaire wordt beschikbaar gehouden om de loon- en prijsstijging in de begroting 2024-2027 op te kunnen vangen. De ontwikkeling in de laatste jaren laat zien dat deze compensatie niet genoeg is om de loon- en prijsstijgingen in de begroting op te kunnen vangen. Bij het opstellen van de begroting 2024 zal hierover duidelijkheid komen.

3 Jeugdzorg

Het Rijk en de VNG werken al enige tijd aan de Hervormingsagenda jeugd naar aanleiding van de uitspraak van de Commissie van Wijzen. In de meicirculaire 2023 ontvangen gemeenten voor 2024 en 2025 het definitieve bedrag vanuit de financiële reeks van de hervormingsagenda. Voor Harderwijk een bedrag van € 3,5 miljoen in 2024 en € 2,1 miljoen in 2025.

Naast de besparingsopgave die volgt uit de uitspraak van de Commissie van Wijzen heeft het kabinet besloten tot het realiseren van een aanvullende besparing van € 500 miljoen in 2025 oplopend naar structureel € 511 miljoen. Over deze besparing is afgesproken dat dit een Rijksverantwoordelijkheid is. Dit betekent dat het aan het Rijk is om de besparing in te vullen met (wettelijke) maatregelen waardoor gemeenten minder middelen nodig hebben of inkomsten gaan ontvangen. Het Rijk draagt het financiële risico van deze beoogde besparing. Gemeenten mogen in hun begroting rekening houden met een besparing op de uitgaven van € 500 miljoen. Voor Harderwijk is dit een bedrag van afgerond € 1,3 miljoen.

Bij de vorige begroting was afgesproken met het rijk en de toezichthouder dat 75% van de resultaten uit de hervormingsagenda jeugd als stelpost in de begroting opgenomen mocht worden. Voor 2024 en 2025 vervalt deze stelpost (resp. € 2,6 miljoen en € 2,4 miljoen) met het definitief worden van het bedrag voor 2024 en 2025. Voor het verschil tussen de definitieve bedragen en de opgenomen stelpost wordt gereserveerd voor jeugd.

4 Stelpost financieringssystematiek BCF

In deze circulaire wordt vanaf 2027 € 1 miljard aan het gemeentefonds toegevoegd. Een deel daarvan komt automatisch terecht in het BTW-compensatiefonds.

Bijlagen

1. Meicirculaire Gemeentefonds 2023
2. 'Meicirculaire Gemeentefonds 2023 nader toegelicht'.